

Prim vocabulari rumantsch-anglais/ anglais-rumantsch

■ (cp) **Dacurt è cumpari tar la chasa ediura Hippocrene Books a New York il cudeschet Romanisch/Englisch-Romansch, Dictionary and Phrasebook. I sa tracta da l'emprim dicziunari e guid da conversaziun rumantsch-anglais. El è concepì en emprima lingia per persunas da lingua englaisa che visiteschan il Grischun rumantsch.** Il cudeschet, intitulà *A Language of Switzerland. Romansch-English/English-Romansch, Dictionary and Phrasebook*, è vegnì elavurà da *Manfred Gross e Daniel Telli*, Lia rumantscha, sin basa dad auters guids da conversaziun edids da Hippocrene Books. I sa tracta d'ina lavur da pionier che n'avev betg pudì vegnir realisada senza l'iniziativa ed il sustegn moral e surtut finanziel da questa chasa editura americana, enconuscenta per ses grond engaschament en favur da linguas e culturas minoritaras en l'entir mund.

Vocabulari da basa e guid da conversaziun

Quest cudeschet cumpiglia 5 parts principalas: ina pitschna grammatica, las reglas da pronunzia, in vocabulari rumantsch-anglais/anglais-rumantsch, in guid da conversaziun ed in appendix. La *grammatica* cuntegna la basa la pli elementara dal rumantsch. Las *reglas da pronunzia* gidan ils utilisaders dal cudeschet a pronunziar correctamain ils plects cumantschs. La pronunzia vegn agiuntada, cun excepziun da la grammatica, a tut las parts da l'ovra. Il *vocabulari*, che furma la part essenziala da

l'ovra, cuntegna las expressiuns da basa las pli impurtantas ed il stgazi da plects necessari per viagià tras la Rumantschia. Il *guid da conversaziun* è la part pratica dal cudeschet. El cuvra tut ils aspects da la vita da mintgadi sco tscherzgar alloschi, mangiar ordaifer, stabilir contacts, midar daners u far cumissiuns. Il giast da vacanzas po s'orientar e sa far chapir en las differentas situaziuns. L'*appendix* finalmain cuntegna ils nums da pajais, la munaida svizra, las mesiras, ils pais, las stagiuns, ils mais, ils dis da l'emna, las uras e las cifras.

Romansch u Romansch?

Igl è usit da duvrar en anglais il term «Romansch» u «Swiss Romansch» per designar ils Rumantschs en Svizra. Il segn *-sch* correspunda a la pronunzia englaisa (*sch/f*). Tuttina è sa decidida la chasa editura Hippocrene Books da scriver «Romansch» cun *-sch*. Pertege? Il term «Romansch» cumpiglia tut las linguas romanas, pia era il spagnol, talian, franzos, catalan, e.u.v., il term «Rhaeto-Romansch», sper il rumantsch en Svizra, tradiziunalmain er il ladin dolomitan ed il furlan en l'Italia dal nord. En sia brochura d'infurmaziun *Facts & Figures* (1996) ha la Lia rumantscha evità quel problem cun duvrar «Romance languages» per las linguas neolatinas e «Rhaeto-romance languages» per las trais minoritads rumantschas en Svizra ed en Italia. Essend che Hippocrene Books vegn a realisar in guid da conversaziun era en ladin dolomitan ed en furlan han els pia preferì la varianta cun

-sch (Romansch). La Lia rumantscha ha acceptà sunter lungas discussiuns questa soluziun en disfavour da la scripziun uistada cun *-sh* («Romansh»), tant pli ch'il term «Romansch» cumpara per part er en la litteratura secundara ed en divers lexicons.

In cudesch per giasts e scolars

L'anglais è actualmain la lingua la pli impurtanta dal mund. L'internet, la musica da pop e rock, etc. mainan questa lingua er en nossas regiuns. Daspera visitescha blera glieud da tut il mund mintg'onn il Grischun. En il turissem è l'anglais savens la suletta lingua da comunicaziun pussaivla. Cun quest guid da conversaziun han giasts dals differentes continents e pajais – betg mo ils Americans, Brits u Scots, ma era p. ex. ils Giapunais u Norvegais – la pussaivladad da s'avischinar a la populaziun ed a la cultura rumantscha. L'anglais vegn era introduci pass per pass en nossas scolas rumantschas. El vegn forsà ad esser en pauc temp in rom impurtant gia sin il stgalim da la scola primara. Quest vocabulari e guid da conversaziun po lura gidar scolaras e scolars da lingua rumantscha ad emprender anglais a partir da lur atgna lingua.

Romansch-Englisch/Romansch Dictionary and Phrasebook, elavurà da Manfred Gross e Daniel Telli, Lia rumantscha, Hippocrene Books, New York 2000. Da retrair per il pretsch da frs. 19.80 tar la Lia rumantscha, Via da la Ples-sur 47, 7000 Cuira, telefon 081/258 32 22, e-mail: vendita@rumantsch.ch u tar mintga libreria che venda cudeschs rumantschs.